

P. JOH. JANSSEN. **Grondkennis.** W. J. Thieme en Cie, Zutphen, 1922. /1.75 geb. /2.50.

Dit boekje (85 blz. wijde druk) is bedoeld als leerboekje voor land- en tuinbouwwinterscholen, maar het ware te wenschen, dat het ook doorgewerkt werd door ieder, die een goed inzicht wil hebben in het leven van planten, of die een meening hebben wil over questies van plantengeografischen aard. Het is in echte leerboekstijl geschreven met de nadeelen, maar ook met de voordeelen van dien: scherp, helder, doortastend, beknopt; zorgvuldig en overzichtelijk ingedeeld. Het maakt den indruk van streng wetenschappelijk en toch begrijpelijk te zijn. Moeilijke questies als die van de colloid-chemie worden er even goed in behandeld als eenvoudige. Om een idee te geven van den inhoud noem ik eenige hoofdstukken: Grondonderzoek (met bijv. bepalingen van korrelgrootte, het afslibben, eigenschappen van klei-, zand- en andere gronden); het Water in den grond (met o.a. de questies van capillaire opstijging); Humus; de Microflora van den grond (waarin de verschillende bacteriën worden besproken die voor den stikstofkringloop belangrijk zijn); het scheikundig grondonderzoek; iets over colloïden (waarbij de vorming van *loodzand* en humuszandsteen op de heide wordt uitgelegd); de vorming van Nederlands bodem, waarin het ontstaan wordt besproken van de verschillende Diluviale en Alluviale gronden met zeer instructieve schetsen en enkele mooie foto's (van Prof. v. Baren en Dr. v. d. Sleen).

J. Hs.

A. F. J. PORTIELJE en S. ABRAMSZ. **Het Artisboek.** Zutphen, P. van Belkum, 2 dln. /18.

De betekenis van dit boek wordt het best aangegeven door den slotzin uit Dr. Kerbert's pittige voorrede: „Het is bestemd, om in den huiselijken kring en in scholen te worden gelezen en voorgelezen, ter voorbereiding van het aanstaand bezoek, tot vermeerdering der kennis van de levende natuur, tot opwekking van het geestelijk genot, dat steeds de kostbare vrucht is van de aanschouwing en bestudeering van alles wat leeft en leven wekt". Het bevat dan ook tal van dierenverhalen, jachtavonturen, maar tegelijk ook zeer interessante bijzonderheden over het bedrijf van de diergaarde en persoonlijke bijzonderheden van bekende verpleegden en hun instinctsuitingen. Natuurlijk kan niet elk dier even uitvoerig besproken worden, maar de meeste hoofdfiguren krijgen een goede beurt. Misschien zouden de planten uit den Dierentuin ook nog wel een hoofdstukje waard geweest zijn? Het boek is geïllustreerd met talrijke reproducties van foto's; ik had er gaarne ook wat teekeningen in gezien, die geven vaak een beter kijk op de karakteristieke eigenaardigheden van een dier. Dit neemt echter niet weg, dat wij dit werk gaarne aanbevelen, zoowel voor de school als voor het huisgezin. Wij komen er een heel stuk verder mee.

I.

VRAGEN EN KORTE MEDEDEELINGEN.

Avifauna Goudana. — In 't Februari-nummer van dit tijdschrift maakt V. de opmerking, dat ik me aan een inconsequentie zou hebben schuldig gemaakt bij den wetenschappelijken naam van den Grauwen Vliegenvanger.

Gaarne zou ik hier even op antwoorden.

Allereerst merk ik op, dat *algemeen* de rode uitgaaf van Linné's „Systema Naturae” (1758) als punt van uitgang in de nomenclatuur wordt genomen, zooals werd vastgesteld door het Internationaal Zoölogisch Congres van 1905. Dit doen alle vooraanstaande personen op nomenclatorisch gebied als Hartert, Reichenow, Hellmayr, Laubmann. Ook in „Avifauna Neerlandica” van den Heer Snouckaert van Schauburg is dit gedaan. Vroeger werd door Engelsche ornithologen (Sharpe, Dresser) meermalen de 12de uitgaaf (1766) als uitgangspunt genomen, o.a. is dit geschied in „A Handbook to the Birds of Great Britain” Londen, 1894-'97) van Dr. R. Bowdler Sharpe.

Ik ben van meening, dat we ons in deze quaestie moeten houden aan de met zooveel zorg samengestelde regelen van het Congres van 1905. De voornaamste dezer regels is:

Geldig is die geslachts- en soortnaam, die voor de eerste maal met een kenschetsing (beschrijving of afbeelding) werd gepubliceerd. (Prioriteitsprincipe).

Uitgaande van dit principe kan ik me in geen geval vereenigen met den naam *Muscicapa grisola grisola* (L.) 1766. Ook Linné's naam *ficedula* kunnen we niet aannemen, want de door L. gegeven beschrijving is onvoldoende. Dr. Ernst Hartert (*Vögel der Paläarktischen Fauna*) noemt Linné's naam: *Motacilla Ficedula*, Syst. Nat. Ed. X (1758) p. 185 ex. „*Fauna Suecica*” p. 231 (1746), doch de beschrijving is volgens hem onduidelijk. In de „*Fauna Suecica*” wordt zelfs gesproken van: „*Color supra totus e fusco castaneus*” (kleur der bovenzijde geheel roodbruin!) Van de vlekjes op het voorhoofd wordt niets vermeld.

Hartert neemt Linné's beschrijving niet aan als zeker toepasselijk op den Grauwen Vliegenvanger en volgt daarom, strict volgens de regelen der prioriteit, Pallas' naam in Vroeg's *Catalogus Verzameling Vogelen, Dieren, Adumbratiuncula* p. 3 (1764). Pallas noemt de species aldaar *Motacilla striata*. Ik kan me hiermede uitstekend vereenigen, en zie niet in, dat ik me hierin aan een inconsequentie schuldig maak.

Bovendien kan ik mededeelen dat ook Hellmayr en Laubmann 't er mee eens zijn dat Pallas' naam *striata* dient te worden aangenomen, daar *ficedula* te onzeker is en *striata* 2 jaar prioriteit heeft boven *grisola*. 't Laatst is over deze zaak geschreven door Dr. A. Laubmann in „*Verhandlungen der Ornithologischen Gesellschaft in Bayern*”, 1922, XV, p. 195.

A. SCHEYGROND, Secretaris G. O. C. „*Hirundo*”.
Gouda, Febr. 1923, Bleekerssingel 64.

Lochemsche diamant. — In aansluiting aan Berninks mededeeling over Lochemsche diamanten kan ik u melden, dat mij voor een paar maanden nog een toen pas gevonden exemplaar werd vertoond, ongeveer ter grootte van een flinken knikker. Ik heb er ook vaak groter gezien. Voor een veertig jaar, toen ik te Lochem woonde, had de heer Rambonnet een kolossaal, ongeslepen exemplaar op een marmeren-voetstukje als presse-papier. En nog vroeger moet burgemeester Leen bij plechtige gelegenheden een vest hebben gedragen, waaraan op de plaats van knopen, geslepen Lochemsche steentjes fonkelend praalden. Behalve bij den heer Starink op „de Koppel” — niet Hoppel — zijn ook in andere Lochemsche families nog wel mooie exemplaren in den vorm van ouderwetsche oorhangers en versieringen in ringen en broches te bewonderen.

KERST ZWART.

Uit Groningen. — In den Noordpolder was Maandag 26 Februari een prachtige trek waar te nemen van *kieften*, die in aantal variërende troepen of in paren uit min of meer W. N. W. richting aankwamen en ongeveer recht in den wind, meerendeels laag over naar het lokkende Zuid-Oosten trokken. Zelden zag ik echter zoo'n *leeuweriken*-beweging als op dien dag langs de kust en binnen den polder plaats vond. Zonder overdrijving zijn dien dag meer dan 7000 leeuwerikken meermalen in troepen van \pm 500 gepasseerd.

Voor de vorst, die omstreeks den 10en Februari inviel, was er op Rottumeroog ook reeds vrij drukke trek van leeuwerikken. Van graspiepers heb ik daar tot mijn verwondering voor en tijdens de vorstperiode niets bemerkt. Wel kwam er een enkele kievit. Deze laatste vogels trokken in snelle vlucht westwaarts. Het zou voor de Groningers en ook voor anderen interessant zijn om eens te weten waar alle herfst-kievitén — in September en October zijn er duizenden langs de Waddenkusten aan te treffen, over geheel N. Groningen (en N. Friesland?) verspreid — in den winter vertoeven.

De heer Drijver heeft een *kieften*-concentratie op Texel opgemerkt. Zouden de „*Groninger*” vogels de kortste dagen in het dragelijker klimaat van W. Nederland doorbrengen? In 't laatst van Februari zijn de kievitén weer prachtig komen opzetten. 28 Februari op weg naar Zutphen zag ik van uit den trein in midden-Drente en benoorden Zwolle in de Steltloopers-vlakte, 'n soort Vogelweide, er al zeer veel, w. o. ook wel broedvogels zullen zijn.

Wij hooren spoedig weer van 't eerste ei.

Na de vorst zijn de Goudpluvieren ook weer in den Noordpolder verschenen. Heerlijk klonk hun zacht-weemoedig en toch weer zoo op verren afstand duidelijk hoorbaar